

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

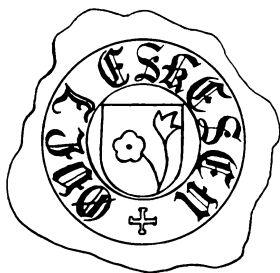
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ØVLE SLÆGTEN'S

Årbog

1964

Forord

Denne lille årbog for Øvle - slægten er udsendt først og fremmest for at vække en videre interesse for slægten og specielt med et ønske om størst mulig støtte i arbejdet med efterslægtstavlen. Det er et arbejde, som kun kan løses i fællesskab, og jeg beder om, at oplysninger og skemaer m.m. må blive indsendt til mig meget hurtigt, da jeg ikke kan udsætte udgivelsen af den stærkt efterspurgte slægtstavle i det uvisse, men må forsøge at samle materialet snarest.

Bigest i bogen er anført navne og adresser på de slægtsmedlemmer, som ligger inde med skemaer, og som påtager sig at returnere dem i udfyldt stand til mig.

Må jeg benytte lejligheden til at udtrykke min taknemmelighed over for alle de mennesker - ingen nævnt - ingen glemt - der har ydet mig hjælp og gæstfrihed under mine besøg.

Holte i december 1964.

Erik Sanders

Slægtsnavnet

Navnet er for alle mennesker et kendetegn, og Øvle - slægten har grund til både at være stolte af navnet og også at værne om det.

Den først historisk påviste omtale af Øvle - navnet finder vi i en beskedne runeindskrift, som daterer sig tilbage til Danmarks middelalder - nærmere anslået til perioden 1150 - 1250. (Danske Runeindskrifter Bd. 1-5). Runeindskriften, som nu er gået tabt, kendes fra to aftegninger fra 1597 og 1662 og lyder som følger:

ÆFLI ME FECIT

det vil sige

ÆFLI GJORDE MIG.

Runeindskriften fandtes i sin tid oprindelig på et jernbeslag på den rigt beslædede dør til det gamle kapitelhus - senere vajsenshus - i Slesvig. I slutningen af det 17. eller begyndelsen af det 18. århundrede blev døren flyttet til domkirken i Slesvig ved indgangen til det nuværende sakristi. Ved en hovedrestaurering, som sluttede ca. 1848, forsvandt døren, men indskriften er altså bevaret. Vi har her et eneste og første vidnesbyrd om navnet, båret af en smed med store evner.

Næste gang navnet træffes er i 1567 på Viborg landsting, hvor Mickel Øuli hævder sin ret til slægtgården i Malling. Desuden nævnes ved mandtal i Skanderborg len i 1610 Øuffle Ibs, og samme år i Aarhusgaards len Øulj Eskes, som formentlig må være slægtgårdens ejer fra 1593 til 1633 - kendt i slægtens dokumenter som Øffli Eskesen.

Dengang såvel som nu var der flere stavemåder, og den form, der nu anvendes, er lige så god som tidligere tiders, idet den simpelthen er tillempet tiden.

Der hersker stor uenighed om navnets betydning, og her skal kun nævnes nogle fortolkninger, som er mulige, - men ikke endelige.

ØVLI skulle komme af oldnordisk EFL, som betyder kraft, - altså et nogen agentis til ÆFLA - d.v.s. at anstrenge sig.

ØVLI skulle komme af UFLAR, - d.v.s. ikke svigefuld.

ØVLI skulle have forbindelse med det oldtyske ord EWULI - d.v.s. førstemand.

Videnskaben kommer ikke nærmere, og vi, som gentagne gange ser navnet stavet ØFFLI, har vel lov at antage, at den første løsning er den nærmeste.

Hvad der er langt mere interessant er dog, at man intet andet sted i Norden har fundet dette navn, således at påstået afstamning fra Norge og Island synes at være endog meget usandsynlig.

Øvle - navnet er et særkende for den bondeslægt, der har sit udspring i Malling sogn, og vil som sådant bevares.

Der hersker i slægten nogen usikkerhed om stavemåden i dag, og dertil er kun at bemærke, at hvad kirkebøgerne anfører, må respekteres, selv om man personligt foretrækker den ene eller anden form. Et studie af slægten giver en retningslinie, der viser, at Φ VLI som for- eller mellemnavn normalt staves med "i", mens flertallet, der bærer efternavnet Φ VLESEN i kirkebøgerne, staves med "e". Det betyder dog ikke, at sådan skal det være, men er anført som en rettesnor for fremtidige bærere af navnet.

I denne forbindelse må det nævnes, at navnelovgivningen, der i forrige århundrede påbød befolkningen at ophøre med århundredgammel navngivningsskik, bevirkede, at slægtsnavnet i mange grene gled ud til fordel for "-sen"- navne, og det var derfor ønskeligt, om så mange som muligt lod deres børn få navnet Φ VLI som mellemnavn for dog at bevare tilknytningen til slægten - eller endog i særlige tilfælde genoptog navnet Φ VLESEN som slægtsnavn.

Ifølge den nugældende lov om personnavne (Lov nr. 140 af 17. maj 1961) kan der udfærdiges navnebevis i nedennævnte tilfælde:

- § 8. stk. 1 Der kan meddeles tilladelse til at føre et navn, der, uden at være erhvervet ved ægteskab, bæres eller har været båret som slægtsnavn af en af ansøgerens forældre eller bedsteforældre.
- stk. 4 Enhver kan få tilladelse til at føre et ham tidligere tilkommende slægtsnavn, medmindre han har mistet retten til at bære navnet efter reglerne i §§ 10 og 11, jfr. 12.
- stk. 7 Kan en person iøvrigt påvise en ganske særlig tilknytning til et navn, kan han få tilladelse til at føre dette navn som slægtsnavn.

Dette vil ligeledes være muligt efter lovens § 1, stk. 3:

Ægtebarn, der bærer faderens slægtsnavn, kan ved anmeldelse til ministerialbogen (personregistret) antage moderens pigenavn.

Med hensyn til fornavne og mellemnavne siger lovens § 14:

- stk. 1 Som fornavn må ikke vælges navne, der ikke efter karakter er egentlige fornavne. Det skal dog være tilladt som mellemnavn at tillægge et barn faders eller moders mellemnavn eller et navn, der efter § 8, nr. 1 kunne tillægges barnet ved navnebevis.
- stk. 2 Som fornavn må ej heller vælges et navn, der kan betydes at blive til ulempe for bæreren.

stk.3 Ved ændring af slægtsnavnet efter §§ 1 og 2 kan det hidtidige slægtsnavn bevares som mellemnavn. Bæres det nye slægtsnavn allerede som fornavn, bortfalder dette ved navneændringen.

Heraf fremgår, at mellemnavnet ØVLI i mange tilfælde kan antages og bør anvendes. Specielle spørgsmål i denne forbindelse samt ansøgninger om navneændring rettes til amtet (i København til overpræsidiat).

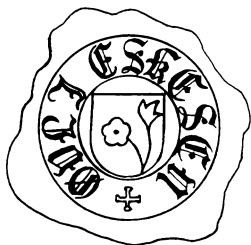
Slægtens Våben

Øvle - slægtens våben, således som vi kender det i dag, daterer sig tilbage til 1463, hvor Jes Persen, væbner i Malling, anvender det ved forseglingen af det dokument, hvori han beviser sin adkomst til slægtsgården. Seglet eksisterer stadig på dokumentet, som opbevares på landsarkivet i Viborg, men det kan iøvrigt ses afbilledet i A. Thiset: DAN-SKE ADELIGE SIGILLER, pag. 55, F. XXXIII, 11.

Sigiller er aftryk af signeter, og i tilfældet med Jes Persen er det et personligt sigil, idet der omkring våbenmærket er en såkaldt omskrift med hans navn. Sigiller er arvelige slægtsmærker, som oprindeligt benyttedes af kongen, senere af kirken for derefter i det trettende århundrede også at blive anvendt af verdslige stormænd. Skikken greb om sig, og i den senere middelalder kendes også borgerlige sigiller. Jes Persen er i det nævnte dokument omtalt som væbner, og er derfor lav-adelsmand, hvilket i sig selv indebærer, at han har haft visse privilegier, selv om disse ikke kunne stå mål med højadelens.

Vi har ingen vidnesbyrd om, at Jes Persens efterslægt har anvendt hans sigil, men i 1927 foranledigede tømremester Hans Øvlisen, Aarhus, at brugen af sigillet blev taget op, og med slægtsforeningens godkendelse blev guldsmedefirmaet Carl Nielsen's søn, Bruunsgade 50, Aarhus, beordret til at fremstille de første emblemer, som nøje kopier af Jes Persens sigil. Siden da har firmaet Carl Nielsen's søn fremstillet i hundredevis af emblemer.

Det nedenfor gengivne sigil for Øvli Eskesen er tegnet i 1964 og er medtaget for at læseren kan få en ide om, hvorledes Øvli Eskesens sigil ville have set ud, såfremt han brugte et sådant. Et billede af væbner Jes Persens sigil vil blive bragt i næste årbog, da det ikke har været teknisk muligt at bringe det nu.

Efterslægtstavlen

Ved et besøg på Veielgården i august 1963 aftalte jeg med slægtsforeningens formand, fhv. gårdejer Kr. N. Kristiansen, at arbejdet med efterslægtstavlen skulle sættes i gang efter retningslinier, som jeg foreslog ved mødet.

Ved udarbejdelsen har vi haft den store hjælp at have landinspektør Eriksens bog og stamtavle fra 1917, og hele det arbejde, der i dag gøres, er baseret på disse to ting. Arbejdet er delt op i to hovedgrupper, hvoraf den ene er mere intern, medens den anden er udadvendt mod slægtens nulevende medlemmer.

I første omgang drejer det sig om at kontrollere den allerede eksisterende efterslægtstavle, idet landinspektør Eriksen på denne tavle kun skrev navn og fødselsår og evt. dødsdag, medens han ikke noterede så nøje datoer og fødested samt dødssted, ligesom ægtefællens navn ofte var anført alene med et fornavn. Hele dette arbejde må nødvendigvis udføres på arkiverne og til dels også ved at benytte de papirer, som findes i slægtens eje. Som hjælp til dette arbejde kan der i og for sig fra slægtens side kun gøres det, at man underretter mig om, hvor der befinder sig gamle papirer og enten låner mig disse eller lader mig se dem på opbevaringsstedet. Papirer, som har interesse i denne forbindelse, er følgende:

- Dåbsattester
- Vielsesattester
- Dødsattester
- Skudsmålhbøger
- Skøder på ejendomme
- Udskrifter af skifteretsprotokoller.

De nævnte typer papirer findes i mange hjem og ofte mange generationer tilbage, hvorfor de er af uvurderlig betydning for en komplettering af det gamle stof, og dertil kommer, at man i mange hjem endvidere opbevarer f.eks. ligprædikener, således som de blev givet af præsten i smuk håndskreven form til de efterladte, og desuden breve af forskellig art. Det vil være en stor hjælp, hvis indehaverne af sådanne dokumenter vil lade mig vide, hvad de har, og om det vil være muligt at udlåne dem til mig, eller om jeg nødvendigvis må aflægge besøg for at se dem på stedet. I visse tilfælde kan der også være tale om, at jeg måske kunne overtale indehaverne til at afskrive de vigtigste passager (årstal og lignende), men her må man selvfølgelig i hvert enkelt tilfælde tage stilling til disse ting.

Den anden store del af arbejdet berører de nulevende medlemmer af slægten, deres forældre og bedsteforældre. Denne del af arbejdet baseres på den såkaldte 11. generation, som i almindelighed sagt er de

personer, som er bedsteforældre til den nuværende voksne generation. Den såkaldte 11. generation er den sidste generation, som er behandlet nogenlunde udførligt på Eriksens tavle, men når der alligevel i alle tilfælde fra min side bliver bedt om at få skemaer på både forældre og bedsteforældre, selv om disse allerede er anført på Eriksens tavle, skyldes det, at Eriksens oplysninger er for få til at imødekomme de krav, der stilles til slægtsforskning i dag. Det praktiske arbejde med indsamling af oplysninger om de nulevende medlemmer af slægten og deres forældre og bedsteforældre gøres ved, at hvert enkelt familiemedlem udfylder skemaer for sig og sine, disse bliver så samlet enten hos mig eller på Veielgården i Mallings. Bagest i bogen er anført navne på personer, som har skemaer liggende klar til udfyldning, og fra hvilke man kan rekvirere sådanne skemaer. Desuden kan man her få de fornødne oplysninger om udfyldningen. Da hele arbejdet med efterslægtstavlen udføres i fritiden, vil sikkert alle forstå, at der fra hvert enkelt slægtsmedlems side må ydes en indsats for, at arbejdet skal lykkes, og denne indsats gælder ikke blot det forholdsvis enkle at udfylde skemaet, men tillige sørge for, at skemaerne i udfyldt stand bliver indsendt til Kr. N. Kristiansen, Veielgården, Mallings, eller til mig. Det volder tilsyneladende vanskeligheder med indsendelsen af de udfyldte skemaer, men man må forstå, at det er umuligt at rykke for alle disse skemaer, og de slægtsmedlemmer, der ikke indsender de udfyldte skemaer, løber den risiko, at de enten ikke kommer med i efterslægtstavlen eller kun kommer med i en form, som ikke er tilfredsstillende.

Med hensyn til skemaernes udfyldning vil jeg gerne fremhæve, at det vigtigste er, at hver eneste person i slægten får et skema, og dette skal forstås således, at såvel en selv, som ens ægtefælle, hvert barn og evt. svigerbørn samt børnebørn skal have et skema. Og skulle en ægtefælle sige: "Jamen, jeg har giftet mig ind i Øvle-slægten og skal derfor ingen skema have", så må jeg atter understrege, at dette synspunkt er forkert, og at vi nødvendigvis må bede om at få et skema fra hver eneste person. Af bemærkninger til de såkaldte rubriker i skemaet, vil jeg først og fremmest fremhæve, at navnet skal være fulde navn og for kvinders vedkommende pigenavnet. Under fødselsdato skal også stå fødested, under dåbsdagen skal der stå i hvilken kirke, man er døbt - og også helst dåbsdagen. Under adressen skal stå den adresse, som nulevende personer har i 1964, og for afdøde personer skal adressen på deres sidste bopæl i levende live anføres. (Altså ikke hospital etc.) For dødsdag og begravelsesdag gælder bemærkninger svarende til de under dåben nævnte. Afsnittet med hensyn til virksomhed og beskæftigelse skal under alle omstændigheder udfyldes med en stillingsangivelse som det absolutte minimum, og jeg vil gerne foreslå, at man i så vid udstrækning som muligt i hvert enkelt tilfælde nævner sin uddannelse (evt. aftjening af værnepligt) samt evt. tillidshverv, man måtte have i sogn eller kommune, ligesom en kort levnedsbetegnelse jo altid er velkommen. Under forældre anføres den pågældendes far og mor, og i denne forbindelse fremhæves, at

moderen skal anføres med sig pigenavn. Næste rubrik er ægteskab, hvor den person, som udfylder skemaet anfører sin ægtefælle ved dennes pigenavn, ligesom vielsesdato og sogn skal anføres. Og sidste rubrik er børnene, hvor det kun er nødvendigt at anføre børnene enten på faderens eller moderens skema, idet man på det andet skema så henviser til faderens eller moderens skema.

Af yderligere interesse for slægtsforskningen er det også, såfremt man fra slægtens medlemmer kan erhverve fotografier af nu afdøde medlemmer. Sådanne fotografier vil med taknemmelighed blive modtaget på Veielgården eller af mig under forudsætning af, at hvert billede tydeligt mærkes med navn og evt. årstal på den person, det forestiller. I denne forbindelse kan jeg nævne, at jeg i flere tilfælde har været ude for familiemedlemmer, som ikke har ønsket at afhænde fotografier, medens de lever, men på den anden side gerne har villet skænke de gamle fotografier til slægtens arkiv efter deres død. I sådanne tilfælde har disse personer bag på billederne skrevet, hvem billederne forestiller, og at billederne efter deres død skal afleveres til Øvleslægtens arkiv, og jeg vil være taknemmelig, om mange flere ville gøre det samme.

Arbejdet med efterslægtstavlen koster mange penge, og det kan nævnes, at de hidtidige udgifter hovedsagelig er afholdt af mig - med bistand fra ganske få personer, og de mindre kontante tilskud, jeg fra forskellig side har modtaget, er selvfølgelig meget kærkomne. Det har været diskuteret, hvorledes det fremtidige arbejde skulle finansieres, men den foreløbige aftale mellem Kr. N. Kristiansen og undertegnede er, at arbejdet baseres på beløb, som frivilligt indbetales som en hjælp til forskningen, og at man på et senere tidspunkt, når det indsamlede materiale er blevet stort nok, henvender sig til slægten og gør rede for mulighederne for at udsende en efterslægtstavle.

Når det samlede materiale foreligger, skal det trykkes, og formen er i hovedtrækkene allerede vedtaget, medens det selvfølgelig har været umuligt på indeværende tidspunkt at diskutere økonomi. Da dette spørgsmål er så vanskeligt tilgængeligt, vil jeg lade det ligge i denne omgang og formentlig vende tilbage til det, når næste årbog for slægten udkommer. Det primære er, at materialet bliver samlet ind og bearbejdet, og der er ikke nogen tvivl om, at denne del skal lykkes.

Hele det indsamlede materiale vil til sin tid blive afleveret til Landsarkivet for Nørrejylland, med mindre det i mellemtiden lykkes at etablere et arkiv for slægten under betryggende og sikrede former.

Efterskrift.

Efter at ovenstående er skrevet, er de første resultater indgået, der fortæller lidt om mulighederne for at udgive en samlet efterslægtstavle, og disse resultater viser tydeligt, at der ikke vil være nogen mulighed for at udgive efterslægtstavlen som EET SAMLET VÆRK — trykt og udgivet på een dag. Dette vil simpelthen overstige vore kræfter i alle henseender — ikke mindst økonomisk, og det er derfor givet at udgivelsen vil forme sig som tillæg til årbøgerne i lighed med den tavle, der er vedlagt denne bog. Tanken er så, at der til hver årbog skal vedlægges mellem 3 og 10 slægtstavletillæg, som så den enkelte modtager selv må samle i en kassette. Dette vil gøre arbejdet overkommeligt, men på den anden side er det nødvendigt for udgiverne at danne sig et indtryk af, hvor mange der er interesseret i tavlerne. Dette af hensyn til oplagets størrelse.

Vær derfor venlig på et åbent brevkort med tydelig afsenderadresse at meddele, hvor mange eksemplarer De ønsker af de fremtidige årbøger.

Kortet bedes snarest tilsendt

Kristian N. Kristiansen
Veielgården
MALLING.

Når besvarelserne er indgået, har vi mulighed for at danne os et skøn over interessen for udgivelsen af efterslægtstavlerne, og vi kan da straks se, om der er økonomisk baggrund for at påbegynde det meget store arbejde, der vil være forbundet med udgivelsen.

Jo flere af slægtens medlemmer, der vil slutte op om sagen, jo større er muligheden for at gennemføre den til en overkommelig pris for den enkelte. Så snart brevkortene er indgået, vil vi orientere de interesserede om den videre udvikling.

En 200 - årsdag

13. NOVEMBER 1764

I år kan vi fejre 200-året for den ottende ejer af slægtsgården ØVLI ESKESENS bryllup med MAREN NIELSDATTER. Dette er værd at hæfte sig ved, fordi dette ægteskab er grundlaget for alle i dag kendte mandlige efterkommere i lige linie (AGNATER). Desværre er alle oplysninger endnu ikke indgået fra slægten, og her vil kun blive anført mændene i de næste tre generationer, og vel at mærke kun mænd som i dag har efterkommere i direkte mandlig linie. Øvli Eskesen hører på efterslægtstavlen til VIII generation, og hans sønner hører derfor til

IX GENERATION:

Peder Øvlisen f. 1766 † 2/3 1818 i Malling
g. 28/10 1794 i Malling med
Ane Sørensdatter f. NOV 1769 i Elkjær † 5/7 1799 i
Malling. (Holmskovgaard Matr.nr. 2a Malling)

Niels Øvlisen f. 1777 † 16/7 1826 i Malling
g. 29/10 1805 i Malling med
Karen Øvlesdatter f. 1783 i Ajstrup † 1851 i Malling
(Starup Østergaard Matr.nr. 5a Starup)

Søren Øvlisen f. 1779 † 3/4 1826 i Malling
g. 10/7 1810 i Malling med
Kirsten Rasmusdatter f. 1789 † 10/4 1847 i Malling
(Smedegaard Matr.nr. 5a Malling. Skolelærer og smed)

X GENERATION:

Peder Øvlisens søn:

Øvle Pedersen f. 24/2 1796 i Malling † 13/2 1861 i
Løjenkjær
g. 3/12 1824 i Astrup med
Mette Jensdatter f. 4/3 1805 † 20/9 1886 i Astrup
(Løjenkjær Vestergaard Matr.nr. 1 Løjenkjær)

Niels Øvlisens 2 sønner:

Øvli Nielsen f. 8/8 1813 † 23/6 1870 i Malling
g. i Malling den 4/7 1848 med
Ane Marie Sørensdatter f. 28/2 1822 † 25/8 1907 i Malling
(Starup Østergaard Matr.nr. 5a Starup)

Rasmus Nielsen f. 28/5 1819 † 1891 i Malling
g. i Malling den 20/11 1849 med
Ingeborg Sørensdatter f. 23/6 1818 † i Malling
(Nielsminde Matr.nr. 6 Starup)

Søren Øvlesens 3 sønner:

Øvli Sørensen f. 20/6 1813 † 12/7 1880 i Malling
g. 23/11 1838 i Malling og 13/12 1859 i
Malling med

- 1) Johanne Hansdatter f. 1809 † 1/5 1847 i Malling
- 2) Karen Marie Jensdatter f. 1828 i N. Fløjstrup † 1876 i Malling
(Engløjgaard Matr.nr. 6a Malling. - Sognefoged)

Rasmus Sørensen f. 16/8 1814 i Malling † 5/5 1905 i Beder
g. 11/2 1840 i Beder med
Kirsten Rasmussen f. 25/12 1809 † 8/3 1886
(Beder Gammelgaard Matr.nr. 6a Beder)

Christen Sørensen f. 10/9 1816 † 11/8 1896 i Beder
g. 1845 i Beder med
Ane Kathrine Jacobsdatter f. 13/9 1822 † 2/1 1901
i Beder
(Beder Nygaard Matr.nr. 4a Beder)

XI GENERATION:

Øvle Pedersens 2 sønner:

(38) Peder Øvlesen f. 12/12 1831 † 7/2 1900 i Astrup
g. 1869 med
Olerikke Pedersdatter f. 1827 † 30/4 1913
(Matr.nr. 1b Løjenkjær)

(41) Rasmus Peter Øvlesen f. 29/6 1839 † 14/1 1900 i Astrup
g. 28/6 1878 i Hvilsted med
Kirstine Andersen f. 14/9 1855 i Hvilsted † 25/5 1936
i Astrup
(Løjenkjær Vestergaard Matr.nr. 1 Løjenkjær)

Øvle Nielsens søn:

(3) Niels Øvlesen f. 9/5 1854 i Malling † 1910 i Starup
g. med
Anna-Kristine Lovise Christensen f. 7/5 1855 † 17/11
1942

Rasmus Nielsens søn:

(9) Niels Rasmussen f. 18/10 1851 i Starup
g. 1/12 1876 i Malling med
Birthe Christensdatter f. 14/9 1847 i Synnedrup
(Matr.nr. 1a Synnedrup)

Øvli Sørensens 6 sønner:

- (85) Hans Øvlesen f. 1/11 1839 i Malling † /5 1924 i Saxild
g. 11/5 1871 i Malling med
Karen Nielsdatter f. 19/9 1837 i Assedrup † 22/1 1923
i Saxild
(Matr.nr. 2l Saxild)
- (86) Søren Øvlesen f. 14/1 1842 i Malling † 14/5 1916 i Astrup
g. med
Johanne Hansen f. 6/11 1842 † 1/2 1908 i Astrup
(Tømrer i Astrup)
- (87) Mikkel Øvlesen f. 16/7 1844 † 6/6 1923 i Ølsted
g. 30/10 1877 i Malling med
Karen Marie Sørensen f. 26/2 1848 i Ølsted † 21/3 1920
i Ølsted
(Skovarbejder på Vilhelmsborg)
- (88) Eske Øvlesen f. 22/3 1847 i Malling † 25/11 1925 i
Hjortshøj
g. med
Johanne Jensen f. 1/1 1847 †
(Husmand i Hjortshøj)
- (90) Niels Øvlesen f. 22/3 1862 i Malling † 17/4 1935 i Malling
g. 21/11 1884 i Malling med
Karen Rasmussen f. 27/3 1863 i Frederikssodde
† 19/1 1938 i Malling
(Husmand i Storenoer)
- (91) Christen Øvlesen f. 29/5 1866 i Malling
g. med ?
(Udvandret til Amerika)

Rasmus Sørensens søn:

- (92) Søren Rasmussen f. 5/4 1844 i Beder † 9/3 1952 i Hou
g. med
Nielsmine Rasmussen f. 4/4 1840 i Noersminde † 15/4
1926 i Hou
(Slagter i Odder)

Christen Sørensens 3 sønner:

- (95) Søren Kristensen f. 19/7 1846 † 14/10 1941 i Fløjstrup
g. i Malling med
Else Marie Pedersen f. 15/6 1849 i Storenoer † 6/7 1921
i Fløjstrup
(Matr.nr. 11f Storenoer)

- (97) Jakob Kristensen f. 11/7 1851 † 25/7 1934 i Beder
g. 30/6 1903 i Kolt med
Kirsten Sørensen f. 12/6 1871 i Kolt † 17/8 1939 i Beder
(Beder Nygaard Matr.nr. 4a Beder)
- (99) Niels Kristensen f. 5/9 1853 i Beder † 5/5 1918 i Snovdrup
g. 18/5 1879 i Malling med
Kirsten Øvlesen f. 9/6 1854 i Malling † 21/9 1935 i
Snovdrup
(Matr.nr. 2a Snovdrup)

Denne række bringer os nær op til vor tid, men der mangler mange skemaer med oplysninger, og før disse indgår, vil det ikke være muligt at føre dette skema op til dato.

Under XI-generation er der ud for navnene anført et nummer, som angiver det såkaldte "familie-nummer", til hvilket man bedes henvises i tilfælde af rettelser eller forespørgsler.

Stamgaarden i Malling 1880.

Slægtsgårdens brand

DEN 14. MARTS 1908

Jeg vil her forsøge at nedskrive min erindring om slægtsgårdens brand, som jeg oplevede den.

Jeg skal gøre det efter bedste hukommelse, da jeg ikke har andet at støtte mig til.

Men først vil jeg lige give en beskrivelse af gården og dens beliggenhed samt dens beboere.

Gården lå dengang i den nordlige side af Malling by, ca. 100 m fra Malling Dampmølle, og kun en vej imellem gården og savværket. Lige nord for gården der lå og ligger endnu Ole Rasmussens gård. Det var dengang en hel nybygget gård. - Slægtsgården var en firlænget, sammenbygget gård med bindingsværk, stråtag på alle længer og meget velholdt. Stuehuset lå i nord, ladelængen imod syd. Den vestlige længe var kostald, og den østlige hestestald nærmest ladelængen, så var der karlekammer nærmest stalden, derefter indkørselsport, og oppe ved stuehuset var aftægtsbolig. Lige over for i den vestlige længe modsat indkørselsporten var der også en port, der stødte op til kostalden. På den anden side denne port havde onkel - Øvle Kristiansen - sit huggehus, en helligdom, som vi andre næsten ikke turde betræde. Onkel havde ladet bygge en staklade med brædder syd for gården - og langs med den gamle lade, der var ca. 4 m mellem de to lader, og man kunne køre på tværs igennem dem. Over mellemrummet fra den ene port til den anden var der et halvtag, så man kunne gå ugenert og arbejde for vejrets skyld.

Jeg kom til onkel at tjene den 1. NOV. 1907. Der var på gården foruden onkel og tante min kusine, Marie 1) samt to piger - Ane og Kirstine - min fætter, Kristian 2) var dengang korporalelev på Jægersborg kaserne, så han var ikke hjemme. Så var der fodermester Rasmus Eriksen med familie og en medhjælper. Vi var to

stian Elving og jeg samt en daglejer, Rasmus Styltning, der boede ikke langt fra gården. Så var der Andreas Brodersen, han var løs arbejder og slog sten lige ved gården den vinter. Så havde vi en daglejer til hjælp, når vi tærskede, "Bette Ras". Han blev tit så "rasende træ" hen imod aften. Han kom altid med en taske i en rem over skulderen, og den taske var altid i hans nærhed, når han arbejdede. Der var to flasker - en med øl og en med snaps. Når han så havde drukket noget af ølflasken, begyndte han at spæde den op med snapsen, og så skete det jo, at den blev for stærk.

Det var lørdag aften den 14. MARTS 1908. - Onkel var rejst om morgenen, bl.a. for at besøge nogle slægtninge ved Randers. Klokkeren var ca. 8. Tante var gået over til Ole Rasmussen, Marie og jeg sad i stuen - hun med noget sytøj, og jeg læste. I køkkenet var Ane og dyrlæge Andersens datter ved at tænke på aftenkaffen. Vi havde kontrolassistent, og man var lige ved at slutte aftenmalkningen, jeg kunne høre dem rasle med mælkejungerne. Pludselig blev der uro i gården, jeg hørte råb, og en kom løbende op mod stuehuset. Det var fodermesteren, der råbte: "Gården brænder". - Man taler om, at gøre et eller andet i en brøkdal af et sekund. Jeg tror ikke, det varede længere, før jeg var ude af døren. Da jeg kom ud i gården, slog mægtige flammer som en eksplosion op fra stakladen. Vinden var nordøst og førte fra gården, men store brændende flager af tagpap blev ført med vinden langt bort. Min første tanke var, da jeg så, at der endnu ikke var ild i selve gården, om den kunne reddes. Der var det famøse halvtag mellem de to lader; - kunne man forhindre ilden i at forplante sig over i den gamle lade? Alle tage var dækket af sne. Jeg greb en brandhage, fik fat i en spand og løb derom, og samtidig kom en ung mand løbende fra byen - skrædder Nielsens søn - vi slog spandene ned over hovedet, løb ind mellem de to lader og gav os til at rive i halvtaget. Vandet pøsede ned over os fra taget, hvor sneen smeltede. Men vore anstrengelser var omsonst, og heden var ulidelig. Vi måtte trække os tilbage, og nu fængede ilden i mønningen på den gamle lade, og der var hverken sprøjter eller brandfoged, og hvad der var endnu værre - ingen vand. Jeg løb ind for at få hestene ud, ovre i kostalden var man begyndt at få kørerne ud. Der var ikke et menneske i gården, så jeg var alene om det. Jeg måtte slippe dem ud og lade dem løbe. Der var fem heste, de to første var helt nye i gården, de var kommet fra hestehandler Olsen i Aarhus to dage i forvejen. De forsvandt ud af gården med det samme. De tre andre ville ikke ud af stalden, jeg måtte rykke dem baglæns for at få dem ud. De tre heste løb om til Ole Rasmussen, de to første forsvandt sporløst. Jeg stængede døren og løb over i kostalden, og samtidig kom dyrlæge Andersen løbende, han stilede lige mod kostalden. - Nu må læserne tænke på, at indtil nu var der ikke gået mere end 7 - 8 minutter. -

Da jeg kom over i kostalden, havde man løst alle malkekørerne, men da de alle skulle ud gennem en smal dør til porten, var kun halvdel kommet ud, og der var kun fem mand, Ole Rasmussen og hans karl Magnus var kommet og hjalp til. Køerne måtte vi også lade lø-

be frit om. Men nu brændte det kraftigt i laden, og den østlige længe over kostalden, det var endnu ikke nået kostalden. Der stod en hel række kalve og ungkreaturer, ca. 25 stk., som ikke var løst, det var rebbindsler. Jeg tog min lommekniv og skar alle bindslerne fra en ende af. Nu begyndte der at strømme folk til, både fra byen og de omliggende gårde, og alle dyrene var reddede - selv en so med 12 små grise fra dagen i forvejen. Der var ca. 75 kreaturer ialt.

Men nu forestod der os et mægtigt arbejde med at få samlet dyrene sammen, og få lagt grimer på, og så få dem i hus, hvor der fandtes plads - dels på gårdene og dels i byen. Der var jo ikke til at holde mandtal, men fodermesteren kendte hvert dyr, og han mente, de var indfanget alle, hvilket også viste sig, da man fik tal på dem. Vi var ikke færdige med dyrene før midnat, og da var gården nedbrændt. Jeg havde overhovedet ikke skænket indboet en tanke, men tante havde med hjælp af flittige hjælpere fået alt indbo reddet ud i haven. Og det var så heldigt, at der var et helt hus ledigt ved landbrugsskolen, hvor de flyttede ind dagen efter. Onkel fik meddelelse om branden pr. telegram. Det må have været forfærdeligt for ham, tilmed når han slet ikke vidste, hvad der var sket både med mennesker og dyr. Han nåede først hjem sent på natten.

På Henriettegården opdagede man branden lige i dens begyndelse og var klar over, at det var Øvlis gård, der brændte. De løb fem mand ind over markerne. Da de kom ind mod byen, mødte de kreaturerne, som løb ud ad markerne, men de fik dem standset og jeget tilbage. I Beder stod en hel flok uden for kroen og diskuterede, hvad der brændte, og man måtte jo afsted med sprøjten. Da hører man pludselig galopperende heste, og frem kommer to brogede heste, man fik dem standset og var nu klar over, at det var Øvlis gård, der brændte. Hestene havde taget landevejen ad Aarhus til, hvor de fornylig var kommet fra. De blev opstaldet i kroens rejsestald.

Men branden havde nær taget endnu større omfang. Da ilden brød igennem taget på stakladen, var det med sådan kraft, at den sendte brændende flager af tagpap ind over Toftegaarden, det var forpagter Tikøb, der havde gården dengang. Han havde netop om eftermiddagen været nede at forsikre de to nye heste. - Han fortalte mig, at de lå oppe på tagene med river og spande med vand for at slukke og fjerne de brændende flager. Der var et par gange ved at fænge, men der var kommet mandskab til hjælp, så de holdt stand. Men køerne var drevet ud i gården. Hvis Toftegaarden var brændt, så var Smedegaarden - det var sognefoged Poul Peder Nielsen, der ejede den - også gået med, for der er kun få meter imellem de to gårde, og den var også i vindretningen og tækket med strå. Men hvilken katastrofe, hvis ilden var opstået om natten. Og hvor heldigt at fodermesteren, Rasmus Eriksen var i stalden, så redningen af kreaturerne straks kunne begynde, for der var tid til at få dem ud, men heller ikke mere. Hvor man fik reb fra til at binde alle de kreaturer, det var vel fra købmand Torstensen, mener jeg. Han var i hvert

fald på brandstedet.

Der var mødt mange sprøjter, sagde man, det så jeg ikke noget til. Men de fleste kørte hjem igen, for der var ingen vand. Sprøjten fra Odder kom også pr. bane, den så jeg holde neden for gården på en jernbanevogn. Det var jo sikkert en motorsprøjte. Jeg tænker, den var rekvireret, hvis savværket eller dampmøllen kom i fare. Dagen efter lå der tre sprøjter, som var havarerede, den ene var fuldstændig faldet sammen. Når sprøjterne var i den forfatning, hvordan ville man så tænke sig at slukke en brand. Der var to drenge, den ene var min fætter Kristian 3) fra Astrup, og den anden skrædderens søn fra Ask Ballen, Karl 4), - forresten nu gift med min søster. - De to drenge var til gymnastik på skolen, da de hørte, at det var Øvli's gård i Malling, der brændte, så ville Kristian afsted, da det var hans farbroders gård. De startede i gymnastiksko og løb hele vejen. Da de kom til Østergaard, overhalede de sprøjten fra Tulstrup. Der blev råbt, om de ville køre med. "Nej, vi har ikke tid", svarede de, "for vi skal til ildebrand".

Om årsagen til branden kan der næppe være tvivl, den var påsat. Der var ikke elektricitet på gården, og selvantændelse på denne tid af året kan der ikke være tale om. Der var meget utørsket korn i laden, og alle arbejdsvognene stod også der. Øvre i den gamle lade stod tærskværket, og petroleumsmotoren var i gården, men dette havde ikke været i brug i flere dage, og vi havde ikke brugt lys i laden.

Den dag branden skete, var vi beskæftiget med at køre gødning ud. Det var frost med let sne, og det blæste koldt fra nordøst. Da vi spændte fra ved aftenstid - jeg mener ca. 4,30 - blev vognene renset og kørt ind i stakladen. Daglejeren, Kristian Elving og jeg var begge i laden. Da var der ikke noget usædvanligt at bemærke, vi lukkede portene efter os. Den port ind mod den gamle lade var ikke låset, alle de andre var sikret indvendig. Da vi havde spist aftensmad, gik daglejeren hjem til sit, og Kristian gik hjem til sine forældre, de boede lige over for byen. De var altså ikke på gården, da ilden udbrød, men de var blandt de første, der var med til at redde kreaturerne. Alle vi, der tilhørte gårdens faste personale, havde vort alibi i orden, hvilket fremgik af brandforhøret.

Nu kommer der nemlig noget meget kedeligt. - Alle mælkepengene fra mejeriet til onkel og Ole Rasmussen var stjålet. Det drejede sig om flere hundrede kroner. Mælkekusten havde altid pengene med, og hvis onkel ikke lige var til stede, skulle han lægge dem i en kasse med låg, der var anbragt bag den ene portfløj, så hentede onkel dem altid selv. Om onkel har glemt at sige til en om at hente pengene, eller en anden har glemt at hente pengene, ved jeg ikke. Mælkekusken havde i hvert fald lagt dem i kassen, men der fandtes ikke spor af dem efter branden. Der havde nemlig været både sølvmonter og kobbermonter i posen, og man kunne meget nøjagtigt på-

vide stedet, hvor pengene ville være at finde, hvis de havde været i kassen. Hvis de var smeltede, ville metallet da kunne findes. Man mente derfor, at en havde fjernet pengene, og så har gjort forbrydelsen fuldkommen ved at anstifte branden. Der er også den mulighed, at en vagabond har søgt natteleje og ved uforsigtighed har forårsaget branden, så pengenes forsvinden ikke kom selve ildens opkomst ved, men simpelthen er forsvundet under branden. Dette problem blev aldrig opklaret. Senere hen havde man visse formodninger, men ingen beviser.

Gården brændte ned til grunden, og måske måtte den ikke genopføres på samme sted, da det var nær ved søvværket og dampmøllen. I hvert fald blev gården flyttet ud og kom til at ligge mere bekvemt for marken. Kreaturbesætningen blev solgt ved offentlig auktion. Jeg forlod gården i april, da jeg skulle aftjene min værnepligt. Et halvt år efter kom jeg tilbage, da var den nye gård opført og havde fået navnet "Veielgaarden".

Der er nu gået 56 år, siden branden fandt sted, og jeg har udelukkende måttet støtte mig til min hukommelse. Men hvad jeg her har skrevet, er fuldstændig autentisk, og måske vil det interessere efterkommere i slægten at læse dette.

Haslev, den 18. OKTOBER 1964.

Kr. Kristensen.

- 1) Ane Marie Kristiansen g. med gdr. Søren Sørensen Spanner, Skjoldelev.
- 2) Kristian Nicolaj Kristiansen, Veielgaarden.
- 3) Kristian Overgaard Kristiansen (rejste til U.S.A., hvor han nu er død).
- 4) Karl Nielsen (tidligere mejeribestyrer A/M Økilde pr. Kjellerup) nu Brørup.

Når man har bedt mig om at fortælle lidt om branden i Øvlegaarden i 1908, vil jeg allerførst anføre, at det ikke bliver noget særligt "sagligt" indlæg. For det første er det jo nu så længe siden - og desuden var jeg jo ganske ung, men jeg vil gerne fortælle, hvad jeg kan huske.

Lørdag den 14. marts var en dejlig dag med munter travlhed. Mor havde nemlig fødselsdag den 16. marts, så vi havde travlt med alle forberedelserne, såsom baging af småkager o. lign. Far tog med første morgentog til Randers marked, og derfra skulle han til Langskov og besøge slægtninge der, og først komme hjem søndag aften.

Om aftenen skulle mor over til vor nabo, Ole Rasmussen til gilde, og Anne, min kusine, som jo var hos os i mange år, skulle til gymnastik, og da hun gik, sagde jeg til hende: "Nu må du skynde dig at komme hjem, så skal jeg nok have det varmt og godt og have kaffen færdig, til du kommer".

Kl. var ca. 8. Forkarlen, der var min fætter - fhv. overdyrlæge K. Kristensen, Haslev - og jeg sad og hyggede os om langbordet. Han læste, og jeg syede på en knap nok færdig fødselsdagsgave til mor. Pludselig blev der alarm ude i gården. Træskotramp, raslen af spande, urolige kreaturer, og så hørte vi en råbe: "Brand".

Vi for jo ud i gården og så en høj ildsøjle oppe over laden, og i skæret derfra så vi kontrolassistent Andersen komme slæbende med sine spande.

Jeg løb straks over til Ole Rasmussen og hentede mor, og da vi løb tilbage, kom hestene løbende i fuld galop og så meget vilde ud. Og så begyndte redningsarbejdet. - Efterhånden kom der flere mennesker, som ville hjælpe med at redde.

De fine småkager gik i "den gale hals" - og ligeledes et anker vin, kan jeg huske. En ville redde kakkellovnen, og da den var fuld af ild, blev han slemt forbrændt. En maler, der talte et meget interessant sprog - en mellemting af Fanø - og københavnsk, hjalp til med at redde flæsk og rullepølser fra det store sulekar og snakkede meget om de mange "trillepølser". Nogle rev skilderierne ned fra væggene, og andre rendte med dyner og "postelin". Og så kom sognefogden og spurgte, hvor far havde skøderne på gården, for far var jo ikke hjemme. Men far havde sine papirer i et brandfrit rum omme på dampmøllen, så det var jo da ganske i orden.

En af eleverne på landbrugsskolen lavede et rim om branden, hvor hver elev reddede det, der især passede for ham. Der var f. eks. den, der var meget krøllet, og en anden der var meget glad for kaffe, så stod der: "Steffen Steffensen reddet et krøllejern, og Anton Andersen reddet en kaffekværn".

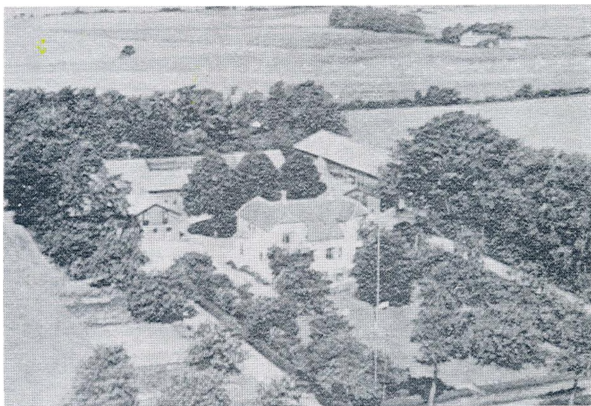
Selvfølgelig deltog jeg jo også i redningsarbejdet. Først reddede jeg mine noder og symaskinen. Og så husker jeg, at jeg slæbte afsted med bedstefars tykke olmerdyne. (Jeg har resterne af den endnu som betræk på en kiste). Jeg løb over til Ole Rasmussen med dynen i favnen, ned gennem haven, igennem læbæltet, over stendiget og ud på vejen. Men der faldt jeg og blev meget forskrækket ved at dumpe ned lige ved siden af en mand, der lå og hyggede sig med en flaske rom af fars det bedste. Jeg gav et skrig fra mig, men blev hurtigt klar over, at det var en kendt mand, og da han så glædestrålende, men hikkende fortalte, at han havde "fundet" flasken, syntes jeg, det var meget komisk.

Senere kom jeg med dyrlæge Andersen hjem og sov der. Men det var grimt at komme om på brandtomten dagen efter og se, hvor lidt der var tilbage. Mens jeg gik der, kom min faster Kirsten fra Snovdrup, og jeg glemmer aldrig, at hun sagde: "Jo, ser du, jeg elsker jo den gamle rønne, men det kan i andre vel ikke forstå?"

Kristen sled jo og gjorde, hvad han kunne for at redde gården, men måtte give op. Han var ellers en habil brandsvend med blikspand på hovedet og brandhage i hånden, men hans kække dåd blev meget påskønnet af brandforsikringen, som gav ham et guldur med indskription som belønning.

Skjoldelev i OKTOBER 1964.

Ane Marie Spanner f. Kristiansen.

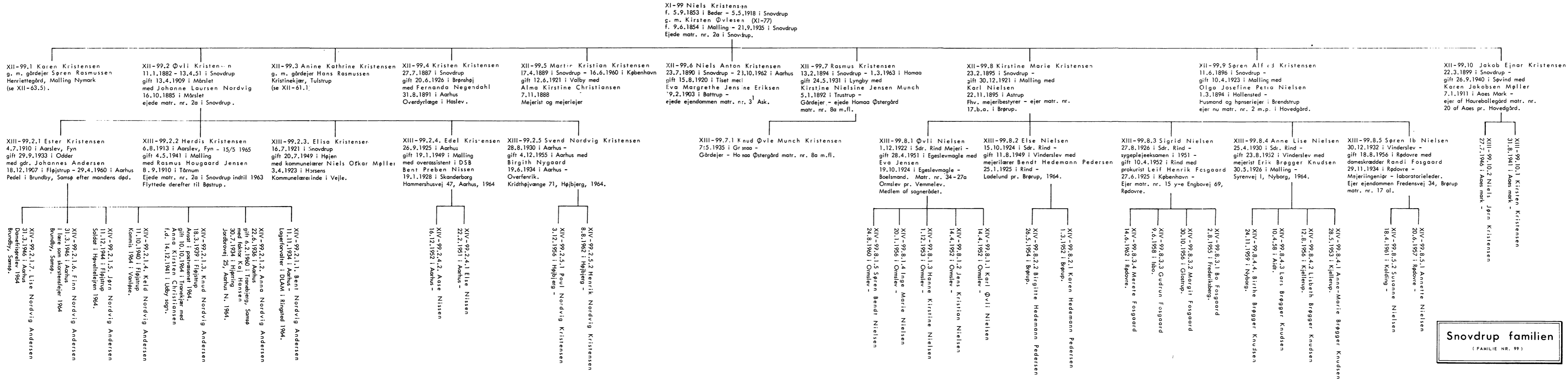
Slægtsgården fotograferet i 1964.

Snostrup familien

Som tillæg til årbogen bringes i skematisk form ovennævnte familie, og læseren vil heraf kunne se formen, som formentlig bliver den anvendte, når hele efterslægtstavlen skal trykkes. Det vil heraf også fremgå, hvilken betydning det har, at skemaerne bliver nøjagtigt og fuldstændig udfyldt.

Af skemaet fremgår, at Karen Kristensen i XII. generation gifter sig med Søren Rasmussen, som er af slægten, og princippet, der følges i sådanne tilfælde, er, at efterkommere af et sådant ægteskab føres under faderen, og altså at man i dette specielle tilfælde skal søge nærmere oplysninger om ægteparret og deres børn under familie 63.

Kristian N. Kristiansen, Veielgården, Malling	Tel. (061) 801 11 40
Uffe Kjems, Marienlyst, Silkeborg	
C. Ladegaard, Italiensvej 36 A, København S.	- (01) 55 07 32
Egon Øvlisen, Søby Mark pr. Hornslet	
N. C. Øvlisen, Skalborggård, Skalborg	- (081) 255 15
E. Sanders, Paradisstien 5, Holte	- (01) 42 29 08

Snovdrup familien
(FAMILIE NR. 99)